

DESCHIDEREA ANULUI JUDICIAR 2011-2012

- 28 septembrie 2011 -

Justiția română – evoluții și perspective

Stimate domnule prim ministru,

Stimate domnule președinte al Consiliului Superior al Magistraturii,

Stimate domnule președinte al Academiei Române,

Stimate domnule ministru al justiției,

Stimate domnule președinte al Comisiei juridice, de numiri, disciplină, imunități și validări a Senatului,

Excelențele voastre,

Distinși participanți,

Stimați colegi,

Doamnelor și domnilor,

Astăzi, mai mult ca oricând, sunt deosebit de onorată să mă adresez dumneavoastră, cu atât mai mult cu cât ne aflăm în aula Academiei Române, o aulă cu o semnificație istorică deosebită, în prezența iluștrilor academicieni ai statului român și spun că sunt deosebit de onorată pentru că astăzi pășim pe un nou drum, începem un nou an judiciar, cu toții pe deplin conștienți că justiția reprezintă și trebuie să reprezinte suma eforturilor tuturor celor care, realizând actul de justiție, slujesc de fapt justiția.

Ca președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, reprezentant al puterii judecătorești, dar mai ales ca judecător, nu pot să nu evoc astăzi, când pășim într-un nou an de activitate judiciară, ideea de independență a justiției, ideea de independență a judecătorului.

Independența justiției și a judecătorului nu este și nu trebuie, sub niciun mod, a fi înțeleasă drept un privilegiu conferit de lege celor care înfăptuiesc actul de justiție, ci dimpotrivă, trebuie să fie și sperăm că va fi în continuare un drept, o garanție pentru toți cetățenii, pentru toate persoanele care apelează la justiție, care se îndreaptă spre justiție în vederea apărării drepturilor, libertăților și intereselor lor legitime.

Această concluzie se desprinde cu o deosebită claritate din dispozițiile articolului 6 paragraful 1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, din care rezultă că orice cetățean, orice persoană, atunci când apelează la justiție, trebuie să aibă în fața sa o justiție independentă.

Deschiderea anului judiciar reprezintă, din punctul meu de vedere, poate cel mai bun moment pentru a afirma că apărarea independenței justiției, apărarea independenței judecătorului înseamnă, de fapt, apărarea unui drept al cetățeanului, reprezintă o garanție pentru însăși societatea românească, că apărând această independență a justiției și, respectiv, a judecătorului, cei care slujesc justiția apără dreptul persoanelor care apelează la justiție.

Iată de ce eforturile noastre, ale magistraților, de a consolida această independență a justiției și a judecătorului, reprezintă efortul de a consolida un drept al cetățenilor, o garanție pentru însăși societatea democratică românească.

Azi deschidem un nou an judiciar și, ca reprezentant al puterii judecătorești, dar mai ales ca magistrat, îmi doresc ca, în noul an judiciar, acest mesaj să aibă rezonanță în întreaga societate românească.

Îmi doresc ca fiecare cetățean al acestei țări să privească independența justiției și a judecătorului ca pe un drept al său, îmi doresc, de asemenea, ca fiecare cetățean și întreaga societate românească să conștientizeze că nici libertățile nu sunt și nu vor putea fi inviolabile, că nici proprietatea nu este și nu poate fi garantată dacă justiția nu este independentă, dacă judecătorul nu este independent.

Rezonanța acestui mesaj pe care doresc astăzi să-l transmit depinde, însă, în foarte mare măsură, de credibilitatea justiției române, de încrederea pe care fiecare cetățean înțelege să o acorde celor care înfăptuiesc justiția.

Iată de ce, stimați colegi, credibilitatea justiției, încrederea cetățeanului în justiție depinde de noi toți. Această credibilitate se construiește foarte greu, se construiește în timp, dar se năruie foarte rapid, se construiește printr-o jurisprudență unitară, pe care întregul corp al magistraților trebuie să o asigure, se construiește prin spirit de echitate și dreptate, prin standarde înalte de competență profesională, de etică profesională și de conduită morală.

Iată de ce nouă, magistraților, ne revine nobila misiune de a oferi societății românești, fiecărui cetățean în parte, o jurisprudență stabilă și unitară, de a face un act de justiție de calitate, care să se întemeieze pe ideea de dreptate, echitate și echilibru, oferind noi înșine cetățenilor modele înalte de competență profesională și de conduită morală.

Doamnelor și domnilor,

Anul judiciar pe care astăzi îl deschidem se întrevede a fi - și cred că sunt în asentimentul tuturor - un an istoric nu numai pentru justiția română, ci și pentru întreaga societate românească.

Este anul noilor coduri: Codul civil, penal, de procedură civilă și de procedură penală, legi fundamentale pentru sistemul de drept românesc, adevărați piloni de stabilitate, legi menite să schimbe profund, atât sistemul judiciar român, cât și societatea românească.

Începutul acestui an judiciar, stă sub semnul intrării în vigoare, la 1 octombrie 2011, a noului Cod civil. Acest moment are o semnificație aparte în viața justiției române și a societății românești, este un adevărat test pentru justiție, pentru magistrați, dar în egală măsură și un test pentru puterea legislativă și executivă, pentru capacitatea tuturor acestor trei mari piloni de putere de a fi pregătit bine un astfel de moment.

Intrarea în vigoare a noului Cod civil are o semnificație aparte și pentru Înalta Curte de Casație și Justiție. Este un test pentru instanța supremă, pentru capacitatea ei de a se reorganiza, de a dovedi că poate asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii, în contextul unor transformări fundamentale ale legislației civile și de a forma o practică judiciară unitară.

Partea a doua a anului judiciar va sta, în mod cert, sub semnul intrării în vigoare a noului Cod de procedură civilă, a noului Cod penal, a noului Cod de procedură penală. Vor fi noi momente încărcate de semnificație istorică în viața justiției române și a societății românești, noi teste pentru capacitatea celor trei piloni de putere de a fi pregătit intrarea în vigoare a acestor trei acte normative de importanță crucială.

Doamnelor și domnilor,

Ca președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, dar mai ales ca judecător, nu pot să nu privesc în urmă, spre începutul anului 2011, nu pot să nu privesc spre primele 6 luni ale acestui an .

1 ianuarie 2011 ne-a adus o nouă lege privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice și o nouă lege privind sistemul unitar de pensii publice, iar judecătorului i s-a cerut să facă un efort pentru a soluționa corect, dar și cu celeritate, întreaga gamă de litigii care au urmat apariției acestor legi.

Primele 6 luni ale anului ne-au adus o revizuire a unei alte legi fundamentale, mă refer la Codul muncii, o lege cu implicații deosebite, iar judecătorului i s-a cerut, din nou, să facă un efort pentru a asimila și a aplica aceste noi prevederi; ne-au adus o lege de punere în aplicare a noului Cod civil, care va intra în vigoare la 1 octombrie 2011 și judecătorului i s-a cerut să facă un nou efort pentru a asimila acest cod și pentru a fi pregătit, încă din prima zi, să îl aplice.

Lunile ce vor veni vor aduce legile de punere în aplicare a noului Cod penal, a noului Cod de procedură civilă și a noului Cod de procedură penală și i se va cere din nou sistemului judiciar să facă un efort pentru a se reorganiza, pentru a le asimila și pentru a fi pregătit, din prima zi, să le aplice.

Azi deschidem un nou an judiciar și, ca președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca judecător, îmi doresc ca modernizarea justiției în anul care va urma să nu fie un lung șir de eforturi cerute și făcute de aceiași oameni chemați să realizeze actul de justiție, cu aceleași scheme de personal, pentru că modernizarea justiției nu se poate baza exclusiv pe efortul celor care slujesc justiția.

Fără îndoială, magistraților, sistemului judiciar îi revine responsabilitatea de a contribui, în mod esențial, la modernizarea justiției, însă responsabilitatea sistemului judiciar trebuie să fie dublată de responsabilitatea celorlalte autorități, care au datoria de a crea cadrul legislativ corespunzător și condițiile necesare pentru ca justiția să își poată îndeplini misiunea.

Instabilitatea legislativă, modificarea succesivă a actelor normative, uneori la intervale foarte scurte de timp, au ridicat mari probleme magistraților chemați să aplice legea și toate acestea s-au reflectat, uneori, în soluții contradictorii pronunțate în spețe similare, cu efecte negative în ceea ce privește percepția cetățeanului asupra imaginii justiției.

Totodată, justiției trebuie să îi fie asigurate și condițiile necesare desfășurării activității de judecată și a activităților conexe, în sedii corespunzătoare, toate acestea fiind posibile doar prin punerea la dispoziție a mijloacelor materiale, financiare și logistice, inclusiv prin asigurarea, la Înalta Curte de Casație și Justiție, a unui număr corespunzător de judecători, magistrați - asistenți, personal auxiliar de specialitate, personal conex și a unui nou sediu.

Doamnelor și domnilor,

În ultimii 20 de ani, sistemul judiciar român a traversat schimbările care le-a parcurs societatea românească, a evoluat odată cu această societate și a răspuns, uneori mai bine, alteori mai puțin bine, nevoilor ei.

Când România a devenit stat parte al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, judecătorul român a devenit judecător chemat să aplice prevederile acesteia și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, când România a devenit stat membru al Uniunii Europene, judecătorul român a devenit judecător chemat să aplice legislația comunitară și jurisprudența Curții de Justiție Uniunii Europene.

Sistemul judiciar român a fost, poate, la nivelul societății românești, sistemul chemat să răspundă cel mai rapid schimbărilor, sistemul chemat să se adapteze cel mai rapid statutului României, de stat parte la Convenția europeană pentru

apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și de stat membru al Uniunii Europene.

Sistemul judiciar român a fost chemat, în același timp, să asigure stabilitate și predictibilitate, cu un cadru legislativ în continuă transformare și dezvoltare, cu realități în continuă schimbare.

În toți acești ani, în aceste condiții, sistemul judiciar român și fiecare dintre cei care l-au slujit și îl slujesc, și-au concentrat eforturile pentru a oferi un răspuns nevoilor societății românești, de a avea un sistem judiciar adaptat la schimbările pe care aceasta le-a parcurs și, în același timp, de a avea un pilon de stabilitate.

Azi deschidem un nou an judiciar și, ca președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca judecător, îmi doresc ca sistemul judiciar român și fiecare dintre cei care îl slujesc și îl vor sluji să ofere societății românești răspunsul de care aceasta are nevoie în procesul de aplicare a noului Cod civil și, ulterior, a noului Cod de procedură civilă, a noului Cod penal și a noului Cod de procedură penală. Este pentru noi toți o misiune dificilă și nobilă, este pentru noi toți o misiune de care depinde însuși progresul societății românești.

Și pentru că deschiderea acestui an judiciar începe sub auspiciile intrării în vigoare, la 1 octombrie 2011 a noului Cod civil, mi-aș permite să menționez dorința pe care o am, ca acest nou Cod civil să se bucure de aceeași stabilitate, de aceeași rezistență, să fie la fel de trainic și de benefic ca și vechiul Cod civil - codul care a fost promulgat de A. I. Cuza și care a intrat în vigoare la 1 decembrie 1865.

La 1 octombrie 2011 se împlinesc 145 de ani și 10 luni de când a intrat în vigoare Codul civil.

În toată această perioadă, România a schimbat mai multe constituții, a trecut de la Principat la Monarhie Constituțională, de la Monarhie Constituțională la Republică Populară, de la Republică Populară la Republică Socialistă și de la Republică Socialistă la un regim democratic. Iată câte schimbări esențiale s-au petrecut în societatea românească, dar Codul civil a rezistat în timp.

Îmi doresc ca și noul Cod civil să dăinuiască tot atâția ani.

Doamnelor și domnilor,

Permiteți-mi ca, în finalul acestui mesaj, să vă urez cât mai multe realizări în noul an judiciar, împliniri, atât pe plan profesional, cât și pe plan personal, sănătate și numai bucurii.

Vă mulțumesc.